

Seinäkomiksoin luajindaopas

OMA KIELI

Maailman sarjakuvat ry.

Kiändäjien algusanat

Tämä seinäkomiksoin luajindaopas on kiännetty karjalakse. Karjalan kielen murdehii on äijän. Erähät erotah toine toizesta ylen äijäldi, toizet tuasten ollah lähembäizet. Ga yhtelläh kaikki net murdehet kuulutah yhellä rahvahalla – karjalaizilla, kumbazet tiijetäh pidiä targienä olla yksi da sama kanza. Tämän kirjazen kiändäjien muamankieli on karjala, yksi pagizou livvikse da toine vienakse. Molemmat mainitut murdehet on nygyjäh normitetut kirjakielet. Tämä opas ei ole livvikse eigo vienakse. Kiändäjät on kuot’eldu kiändiä sen nengozella karjalan kielellä, kumbaista malttais da ellendäis joga karjalaine. Eläkkäh hiän Suomessa tahi Ven’alla, Vienassa tahi Aunuksessa, Tverin libo Tihvinän kylissä – tämän kirjazen avulla karjalankieline ristikanza voibi opastuo luadimah sarjakuvii-komiksoi omalla kielellä. Tädä kiännösruduo voibi sanuo eksperemantakse, sendäh gu kiändäjillä ei ole olluh aijembua kogemusta kiändiä “keskikarjalakse”. Ga ihmeh da kumma kyllä, kiännös on tapahtun! Sovussa ruattu dielo ei ole jygei, se on vesselä da äijän uutta tieduo andaja.

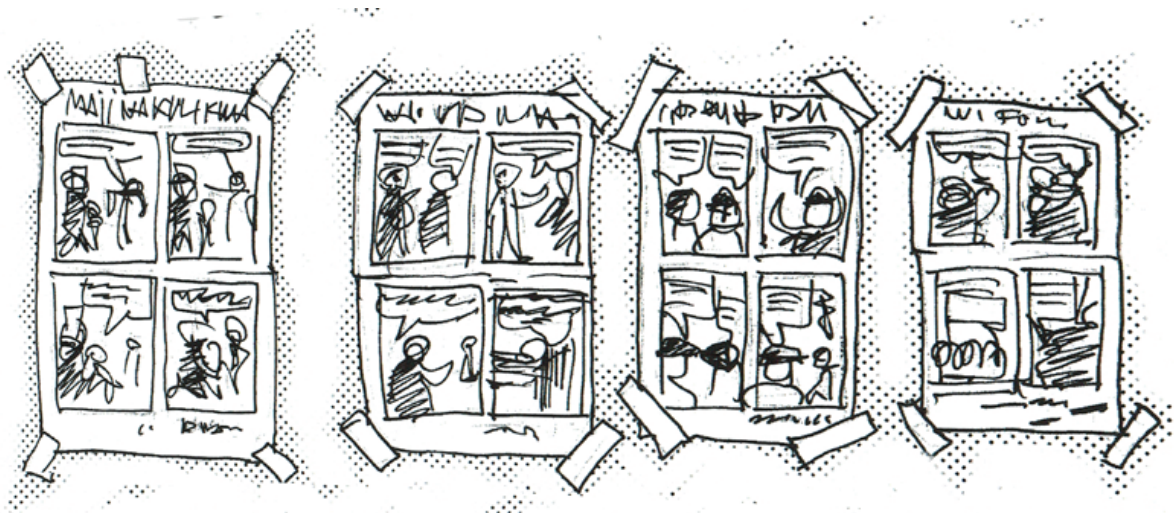
Teijän kommentariet da ehoitukset kiännöksen nähän vain parannetah tekstan luaduo. Niilöi voibi työndiä: olga.karlova@uef.fi da ilja.moshnikov@uef.fi. Oppahan lopusta löydyy pieni sanastoluvettelo, sidä voibi täyvendyä.

Ilozin mielin, kiändäjät Olga Karlova da Ilja Mošnikov

Oppahan karjalankieline kiännös on oza osuuskunta Myötävoiman Elävä kieli -sarjakuvii suomelais-ugrilazilla kielillä -projektua. Projekta on suannuh tugie Konehen Siätiöltä da Karjalan Sivistysseuralta. Oppahan kiännösrudon on rahoittannuh WSOY:n kirjalližussiätijö

Oppahan tekstat da kuvitus: Leif Packalén da Sanna Hukkanen

Ezimerkkilöinä käytetyt sarjakuvat on luajittu Petroskoissa Karjalan tasavallassa vuodena 2015 järjestetyissä komiksaruadopajoissa. Kannen sarjakuva: Natalja Vorobei

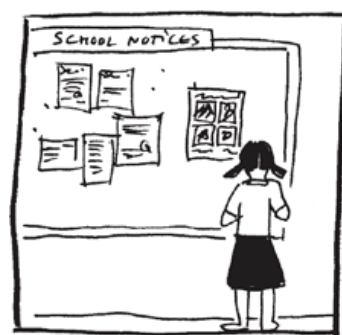

Seinäkomiksa on lyhyččaine vizualine starina, kumbazen voibi luadie hoš mistä teemasta. Metoda pädöy hyvin kaikenmoizien rahvahanjärjestölöin da joukkoloin viestindäh da kampanieloin piendäh. Seinäkomiksa on huovis da effektivnoi viestindävälineh paikallizessa tiijottamizessa da vaikuttamisruavossa.

Seinäkomiksoi voibi kopiiruija A3-suuruvuizikse posteriloikse, kumbazista suau kerätä näyttelyksii tahi levittiä ilmoitustaululoih tahi toizih kohtih. Seinäkomiksot päijäh lehtilöissä da internetassa painettavakse.

Mindäh juuri komiksa?

- Suat oman sanottavan seinällä **huogehella**
- Voit sanella **kuvalla** – kuva kertou enämbäzen kun tuhat sanua!
- Voit käyttöä **paikallista kieldä** da juumorua
- Ei pie olla kallista tehnologijua – **kopijokonehta** täydy
- Komiksa pädöy kaikenmoizih **julgavokanualoih**
- Komiksassa suau olla sensitiiviziigi teemoi
- Paikallizesti luajittuloi seinäkomiksoi lugietah rakkahuolla da niilöih **paikallizet uskotah parembi**

Siulla **ei pie** maltua piirustua!
Komiksassa hyvä **starina** on kaikista tärğiemi.

Oččikon kohta

KOLEMATON KEL'

Čerit

Piirdäjän nimi (organiza-t-sija da toinah iskuvirkeh)

GAL'A

Sarjakuva: Galina Baburova, Petroskoi, Karjalan Tasavalta, Venäjä 2015

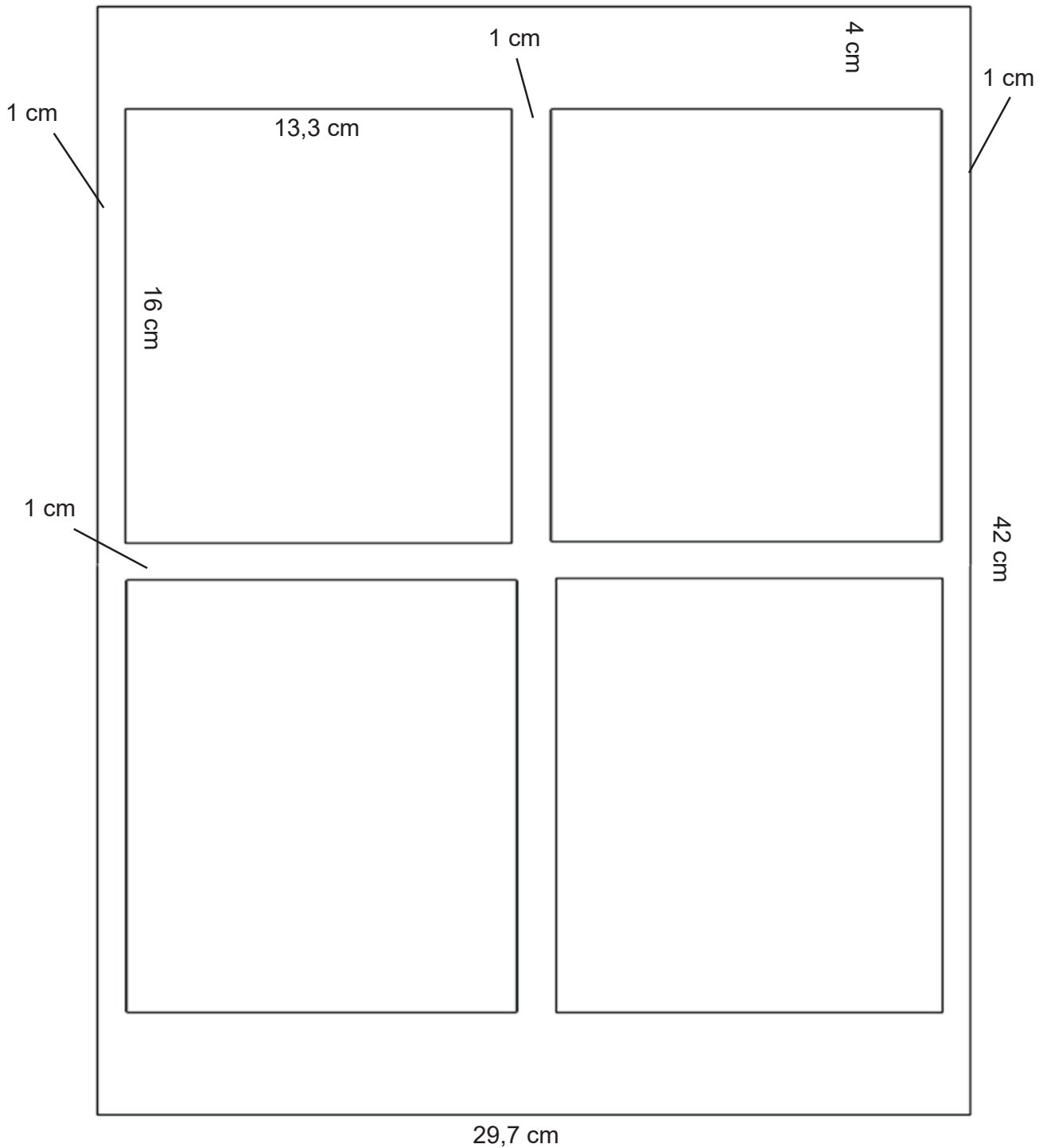
Voit helposti pienendiä kuvien suurutta kopijokonehella tahi kuvankäzittelyprogrammalla da taittua ne nellän kuvan striipiksi. Strippi voibi painua lehtilöissä da i painotuottehissa.

Seinäkomiksan mitat

Seinäkomiksa piirretäh A3-suuruokse. Tahi voit yhtistiä kaksi A4-suuruista paberii yhtekse A3-suuruozekse julistehekse. Valmehii piirustuspojii voibi printata meijän Internet-sivuloilta. Piirustuspojja kannattau printata aiga paksulla paberilla (ezim. 120g/m²), jotta väri ei tulis paberista läbi.

Mitat:

Käzikirjutus on kuavamaine pluana sarjakuvua varoin. Abrikoiče enzimäi, midä tahtot sanuo omalla sarjakuvalla da kellä se on tarkoitettu (kohtehjoukko). Jua oma starina nelläh čerih da piätä jogahizen čerin syväin. Smieti oman starinan loogižutta da sidä, ongo siinä midätahto joudavua, mi ei vaikuta starinan juoneh.

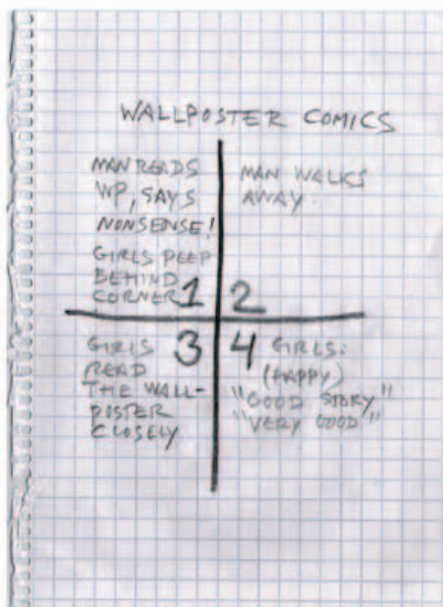
Kolme piäsiändyö:

1. Staraiče kirjuttua lyhyt teksta.
2. Älä kirjuta siidä, mi muitengi nägyy kuvassa.
3. Jätä enämbäine tilua tärgielöillä dieloloilla da sijoita net edualalla.

Luaji pieni kuvakäzikirjutus (kuavakse 10 cm x 10 cm), muiten kebieh luajit liigua ruaduo.

Kuvakäzikirjutuksessa luajit komikсах omat lopullizet valinnat. Kuavaile piirustukset, ga kirjuta kaikki tekstat.

Kuvakäzikirjutus luajitah, jotta ruadopajan ohjuaja vois tarkastua ennen lopullista komiksan piirdämistä, ongo sen luvenda kebie da kogonažus ellendettävä.

Gu tahtonet, voit kuavailla käzikirjustusta enzimäi jagamalla oman starinan nelläh virkeheh, kumbazet synnyttäis komiksan nelläh čerih.

Komiksua luvetah kuin tekstuagi: hurualta päin oigielle da ylähältä alah.

Narratiiva (sanelija teksta)

Sijoita narratiiva (sanelija teksta) čerin ylälaidah, jotta sen suau lugie enzimäkse.

Narratiivi voibi olla juohatuksena siih, midä čerissä tapahtuu. Vielä se voibi sanella, missä tahi konza čerin kohtavus on: kuin “huondek-sella”, “Matkalla Helsinkih” tahi “Viizi vuotta aijembah”.

Älä käytä narratiivua kuvien sellittämizeh, vain parembi sanele starina kuvilla!

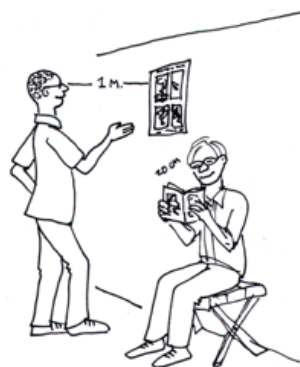
Muista, sarjakuvassa ei pie olla aina tekstua!

Teksta: paginakublat da oččikot

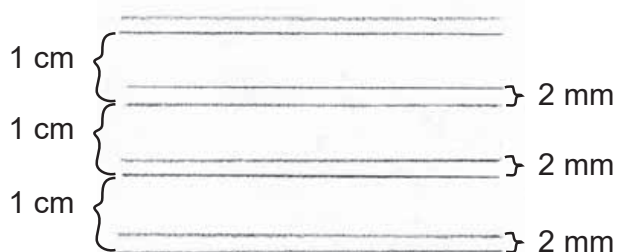
8

Paginakublatekstoin korgevus pidäy olla vähindäh 1 cm, sendäh gu net lugietah lässä metrin piästä.

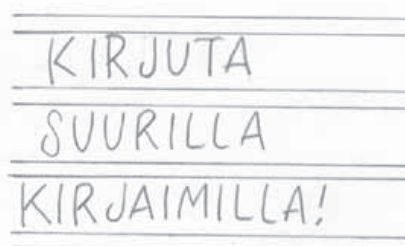
Tämä on sendähgi tärgie, gu komiksat myöhembäh jullatah pienembinä, ezim. strippilöinä. Siidä kuvat da teksta pienennetäh 70-50%.

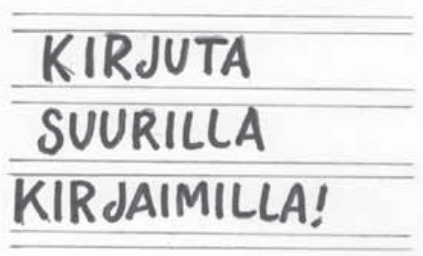
Paginakublan da tekstan luadimine

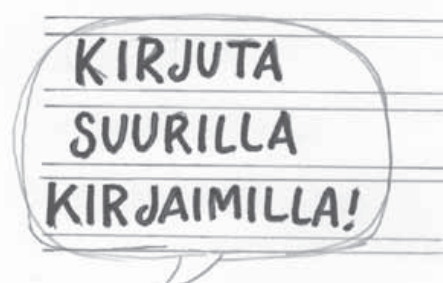
Luaji enzimäi abuviivat lyijykynällä 10 mm:n välilöin da liziä 2 mm:n väliviivat kuvan mugah.

Kirjuta tekstat lyijykynällä, tarkista net da korjua, gu pidänöy.

Lujenna teksta markeralla.

Piirrä lyijykynällä paginakublan reunaviivat. Tekstan da paginakublan välih on jätettävä hyvin tilua, jotta tekstua vois lugie vaivatta.

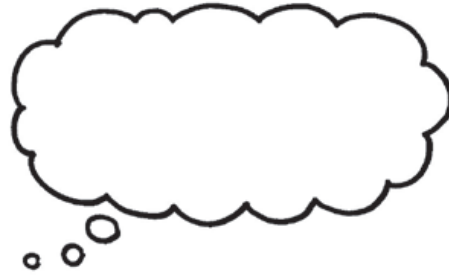

Merkiče markeralla paginakublan reunaviiva. Pyyhi lyijykynän jälgi iäres kumilla.

Nygöi sinun paginakubla on valmis, lugiettava da čoma. Vällembi tila tekstan ymbärillä kevendäy luvendua.

Pagina- da ajatuskublat
voijah olla hos mittuot.
Tärgie on se, gu ozu-
tin selgieh vihjuas, ken
pagizou tahi duumaiččou.

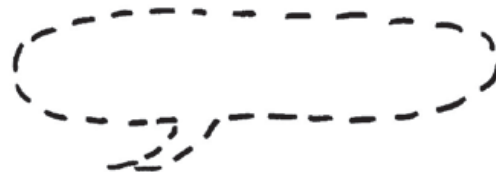
Ajatuskublan viivat ollah uallonmuodo-
hizet da ozuttimen sijah käytetäh kruu-
gazii. Midä lähembä kublua, sidä su-
urembi kruugaine.

Agressivizella reunaviivalla voibi kuvata
kurrundua tahi lujua iändä. Tahtonet pai-
nottua tiettyy sanua, kirjuta se lujitettuna.

Paginakubloissa voibi käyttöä erilazii
merkilöi. Näin siästät tilua!

Šupetusta kuvuajua paginakublua
piirretäh katkoviivalla.

Sarjakuvan oččikko

Oččikko on sarjakuvan nimi. Oččikossa voibi olla mittuinegi tarinan tärgie tiedo.
Ga yhtelläh oččikko ei suas pal'l'astua tarinan loppukiännehtä tahi viestii, kum-
bane lugijalla pidäy arvata ičen. Hyvä oččikko on buitto kinon nimi: lyhyt da
tarka! Vizualizen elementan ližiämine oččikkoh nostau sen mielenkiinduo. Ualla
on ezimerkilöi:

RANNALLA

Sarjakuvasta, kumbazessa sanellah ymbäristön puhtahana pidämizestä, Katri Silvonen, Petroskoi 2015

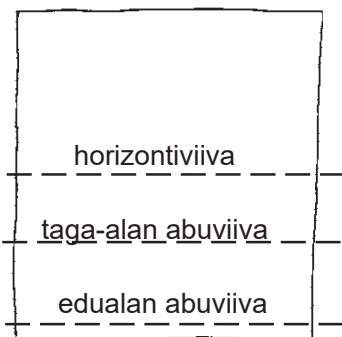
Ozatoi kalatez
Onnetoi kalastus

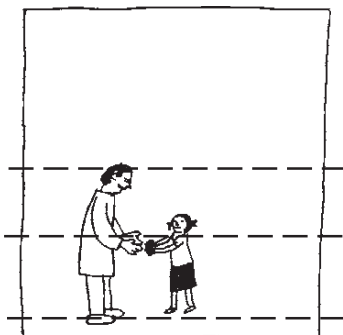
НЕУДАЧНАЯ РЫБАНКА

Sarjakuvasta, kumbane kerdou vepsäläzestä kalastukseh liittijästä uskomuksesta, Maria Filatova, Petroskoi 2015

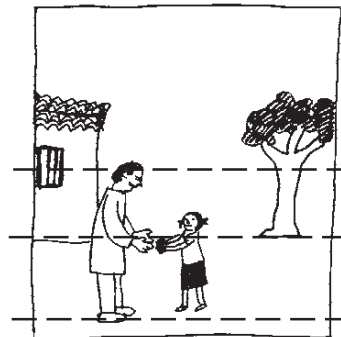
Voit ližätä kuvah syvyttä luadimalla kuvua kerroksittai.

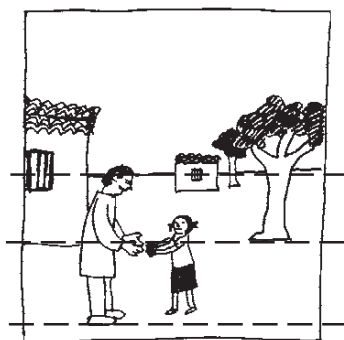
1. Piirrä lyijykynällä kolme abuviivua

2. Piirrä starinan huahmot edualan abuviivalla.

3. Piirrä taga-alan elementat abuviivalla.

4. Piirrä horisontti da sinne sijoittujat elementat.

5. Lujenna viivat markeralla da pyyhi lyijykynän jäljet.

6. Luaji loppuh kuva, ližiä yksityiskohtii, gu pidänöy.

Edu- da taga-alat

Tapahtumat da dialogat, kumbazet ollah starinan puolesta tärgiet, sijoitetah tavan mugah edeh. Tapahtumat, kuduat ollah vizualizena tugena, voibi sijoitua tuakse libo taga-alalla.

Voit piättiä, midä kuvissa kannattau lugijalla näyttiä, a midä voibi jättiä pois. Voit käyttiä hyövykse 'zoomua' libo toizin sanoin suurendua kuvua (kui kinolois).

Yleiskuvissa nägyy hahmoloin ližäksi taustua. Sarjakuvan allus on hyvä näyttiä, missä starina tapahtuu.

Voit 'zoomata' lähembäkse huahmoloi, konza tahtot ezittiä dialogat.

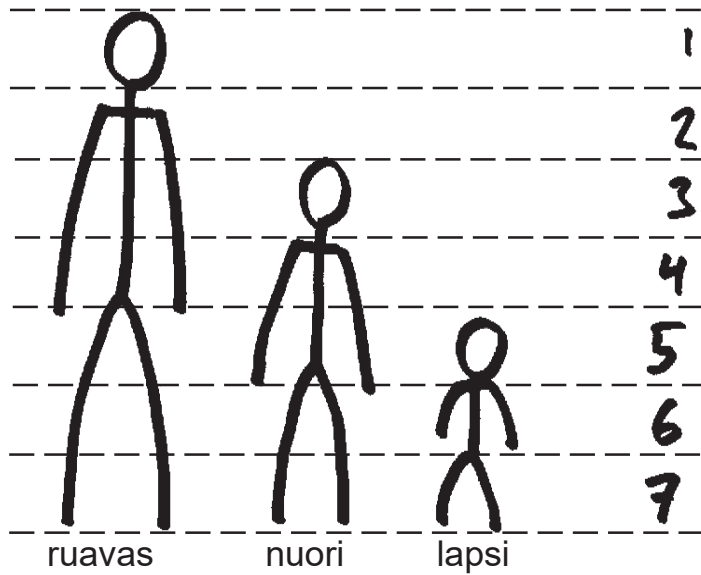

Voit erikseh korostua nävön ilmehtä da tundeii suurendamal nävön kuvua.

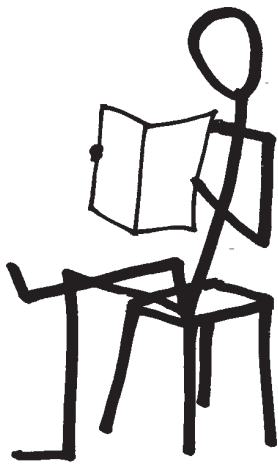
Voit piirdiä lähikuvah mittuongi starinan puolesta tärgien vehkehen, gu tahtonet kiinnittiä lugijan huomivo sih.

Eriluaduhizet rajuamizet tahi kuvan suurus tuvvah komiksah vaihteluu da siitä tulou vizualizesti miellykiinnittäjä!

1 Ristikanzan piirdämine ei ole moine jygie. Piirrä tikku-ukkoloii eri azendoloissa da sen jälgeh heilä sovat da muut tarkendukset.

2 Ruavahan ristikanzan piduhus on läs 7 kerdua suurembi hänen piän piduhutta.

1. Piirrä tikku-ukko lyijykynällä.

2. Ližiä lihakset da sovat.

3. Piirrä reunaviivat hienozella markeralla tahi kynällä.

4. Pyhki lyijykynän jället da luaji piirros loppuh.

Ilmehii voibi muuttua piirdämällä eri tabah silmii, kulmakarvoi da suun muodo-
loi. Ližakse voibi piirdiä ruppiloi, kuvahazii da toizii efektoi, kumbazien vuoh
voibi ližätä vägie ilmieh.

iloine

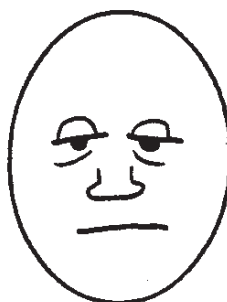
huolestunnuh

vihaža

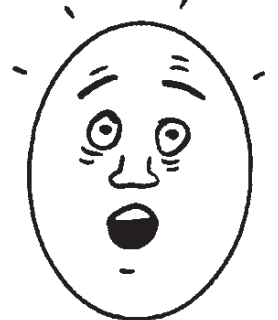
vesselä

väzynyh

ylbie

ällistynnyh

ebäilii

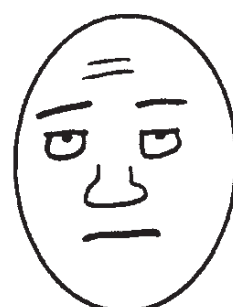
huijustelija

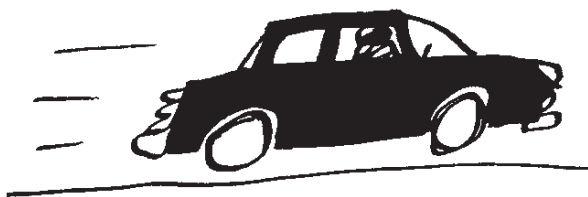
pöllästynnyh

humalassa

surumieline

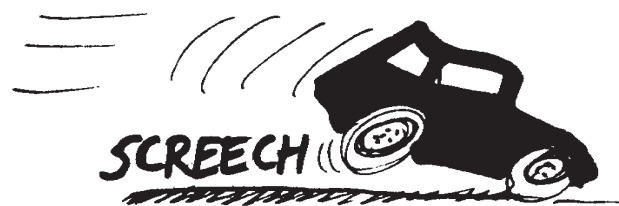
vauhti

suunda da liikeh

hyppijä miäččä da iäni

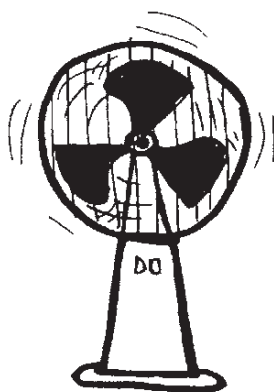
kova jarrutus da iäni

kibu peigalossa

muuzikkua

pyörjä liikeh

pieni käin liikeh

Azettele da kirjuta enzimäi kuvah tulijat tekstat lyijykynällä. Jälles sidä näet, kui äijän tilua jjäy kuvilla.

Planiiruiče, kunne piirräät kuvat da paginakublat.

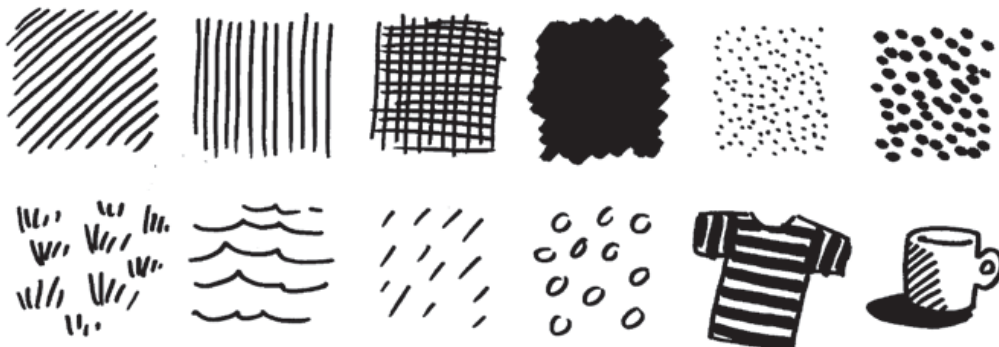
Piirrä markeralla kuvien da paginakubloin reunaviivat da tekstat.

Pyhki lyijykynällä piirretty iäres. Ližiä erilazii pindoi eri kynillä libo markeralla.

Piirrä pinnat da materialat

Pindoi voibi luadie erilazilla mustilla markeroilla tahi kynillä. Opitele, mittuine pädöy sinun sarjakuvah! Komiksa kiinnittäy huomivuo, jos siinä on äijä mustua/kontrastua.

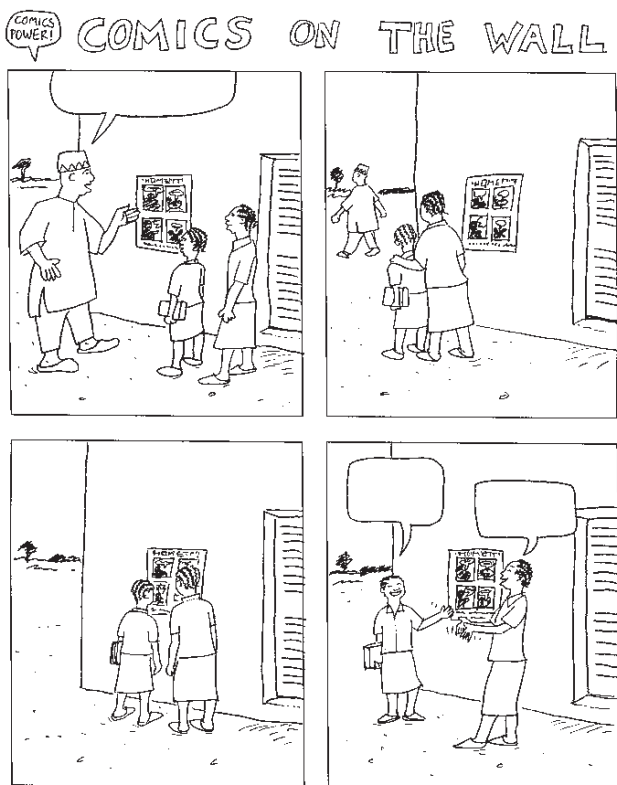

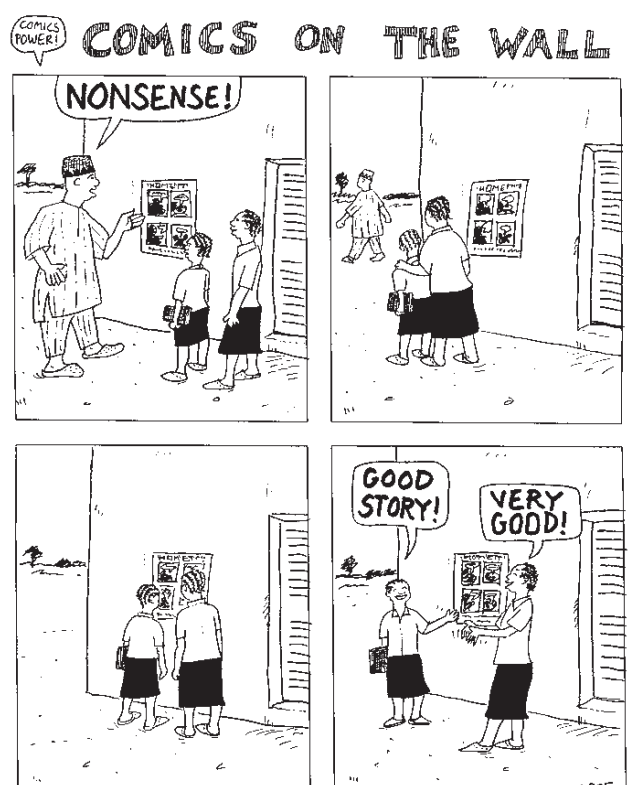
1. Luaji käzipiirros/luonnos liijykynällä.

2. Piirrä tämän jälgeh luonnoksen piällä hoikkazella markeralla.

3. Pyhki liijykynän jället.

4. Täytä mustat kohtat da ližiä tarkendukset. Nygöi voit luadie kroupiet omasta ruavosta.

Ielleh on mainittu se-tämä ajatus, mitein sarjakuvat tavoitettais lugijat. Komiksoin ruadopajassa voibi duumaija tädä dieluo yhessä.

Sarjakuvista voibi luadie ozutteluloi kunnetahto rahvahan yhtehizih tiloih (ezim. kirjasto, opastuslaitos da muga ielleh).

Sarjakuvii voibi jullata verkkosivuloilla, blogiloissa da sosializessa mediassa.

Sarjakuvii voibi jullata lehtilöissä tahi muissa perintehisissä medialoissa.

Sarjakuvat voibi jullata omana tevoksena, ezimerkikse pienenä lehtyönä, kumbaista voibi jagua kaikenmoizissa tapahtumissa.

Komiksat voibi jättiä nengozih paikkoih, kumbazissa liikkuu äijän rahvasta.

Muailman sarjakuvat ry on vuotena 1997 perustettu monialaine rahvasjoukko, kumbaine on kiinnostunuh sarjakuvasta da sidä kautti vaikuttamizesta. Meijän tavoittehena on andua sarjakuvan avulla iäni niillä, kumbazien iäni ei muitein kuulu. Järjestämmä sarjakuvaruadopajoi, opastamma sarjakuvaohjuajii da levi-tämmä sanua madalan kynnyksen sarjakuva-menetelmästä, kumbaine on avonaine da selgie kaikilla. Pyrimmä tällä ruavolla vähendämäh eriarvožutta da eistämäh vähembistölöin oigevuksii da mahtoloi. Luajimma mielihyvällä yhtesruaduo kaikenmoizien järjestölöin kera.

Meidä kiinnostau ezim. nämmä šeikat:

**sarjakuva erilazien rahvasjoukkoloin omana ilmavus-
muodona**

**sarjakuva kul'tuuroin zirkalona da eri mualoin argitovelližuo
kuvuajana**

**sarjakuva viestindävälinehenä kanzalasjärjestölöin
projektoissa ymbäri maailmasta**

**Tämä opas voibi lad'd'ata meijän sivuloilla:
www.worldcomics.fi**

Meijän sivuloilla löydyy resursakeskus, kumbazes voibi lad'd'ata sarjakuvan luadimizeh da opastundah liittyyii ohjavoloi eri kielillä (anglii, ranska, portugali, arabia, swahili, somali, kirundi, urdu, hindi, viro, ven'a, karjala da suomi). Ližäksi siellä löydyy piirustus- da käzikirjutuspohjua da muuda materiualuea.

Maailman sarjakuvat ry.

Maailman sarjakuvat - Världens serier ry.

(World Comics Finland)

s-pošta: mail@worldcomics.fi

web: www.worldcomics.fi

facebook: World Comics Finland

blogi: <http://comics-with-attitude.blogspot.com/>

sarjakuva, komiksa – sarjakuva – комикс

seinäsarjakuva, seinäkomiksa – seinäsarjakuva – настенный комикс

čeri – ruutu – квадрат, кадр

raginakubla – ruhekupla – пузырь для разговора, бабл речи

ajatuskubla – ajatuskupla – пузырь для мыслей, бабл мысли

lyijykynä – lyijykynä - карандаш

markera – tussi – маркер

merkitä markeralla, värittiä markeralla, mustendua – tussata – тушевать, закрасить

rajuamine – rajaus - планы

strippi '2-4 čerin komiksa; sarjakuvarivi' – strippi – стрип